

VOORREDE.

Er is in de laatste jaren buiten en binnen de grenzen van ons land eene vroeger ongewone belangstelling in het leven, denken en werken van CALVIJN ontwaakt. In wecrwil van den machtigen invloed, die van hem uitgegaan is, is de Geneefsche Hervormer langen tijd en in wijden kring onbekend en onbemind gebleven. Zonder nader onderzoek is hij dikwerf als een ongevoelig en heerschzuchtig mensch tentoongesteld. Men meende de rechtvaardigheid tegenover hem alleszins te hebben betracht, als men zijn naam in verbinding met dien van Servet had genoemd.

Daarin komt sedert enkele jaren eene gelukkige verandering. De nieuwe, degelijke uitgave zijner werken door BAUM, CUNITZ en REUSS heeft daartoe vooral den stoot gegeven. Maar zonder twijfel hebben de historische zin, die deze eeuw zoo gunstig van hare voorgangsters onderscheidt; de waarneming van den machtigen invloed, dien CALVIJN op kerk en staat, huisgezin en maatschappij in vele landen geoefend heeft; de herleving ook van het Calvinisme hier en elders het hunne daartoe bijgedragen. Er moet wel kracht schuilen in beginselen, die zulk een taai leven hebben, van welke zoo duurzame en breede werking uitgaat.

De belijders der Gereformeerde religie hebben daarom tegenover dezen „kerkvader” nog eene groote en oude schuld af te doen. Karakter en leven, denken en werken van dezen Hervormer is nog al te weinig en te onnauwkeurig bekend. Wie lust heeft tot studie, vindt hier een vruchtbaar veld, een voor een groot deel nog onontgonnen terrein. En hij kan werken in de overtuiging, dat zijn onderzoek voor hemzelven en voor de Geref. Kerk en theologie ten zegen zal zijn.

Onder de vele en omvangrijke werkzaamheden van CALVIJN komt eene eereplaats toe aan zijne uitlegging van de Hei-

lige Schrift. Hij las die Schrift als Gods Woord en erkende haar niet alleen in theorie maar ook in de practijk als eenigen regel van geloof en wandel. Naar dat Woord wenschte hij heel het menschelijk leven te hervormen; het was het richtsnoer van al zijn reformatorischen arbeid. Aan het onderzoek en de verklaring van dat Woord heeft hij zijne beste krachten gewijd. Onder de uitleggers zijner eeuw staat CALVIJN bovenaan, niet alleen en niet in de eerste plaats door den omvang, maar vooral door den aard van zijn exegetischen arbeid. Hij is ook een hervormer van de uitlegging der Schrift geweest en heeft haar taak en haar doel beter dan eenig ander in zijn tijd begrepen. Meer nog dan vroeger wordt dit heden ten dage van verschillende zijden, door allen, die haar raadplegen en onderzoeken, erkend.

Door zijne degelijke kennis, zijne waarheidsliefde, zijn voor die dagen ongewonen historischen zin, zijne fijne opmerkingsgave, zijn onbevangen oordeel, zijne diepe godsdrucht werd CALVIJN in staat gesteld, eene verklaring der Heilige Schrift te geven, van welke nog met rijke vrucht gebruik te maken is. Het is CALVIJN bij zijne uitlegging om niets dan het zuivere, klare Woord Gods te doen. Van vergeestelijking is hij een vijand. Dwalende exegese, hoe geliefkoosd ook en onder welken vromen schijn verborgen, leidt hij in het rechte spoor. Algemeen geijkte verklaringen geeft hij prijs, als de Schrift het hem gebiedt. Hij houdt zich aan den tekst en zoekt er niet meer in, dan erin ligt. Den zin en de gedachte Gods in zijn Woord spoort hij op; die laat hij spreken, of ze menschen behagen of niet. Hij weet dien zin naar gezonde regelen uit de woorden, uit het verband, uit de vergelijking der Schrift zelve te vinden. Hij past de gevonden gedachte toe op zijn tijd, weet er leering uit te trekken voor het leven. De Schrift is hem geen handboek der wetenschap maar toch een licht op elk pad, eene lamp voor ieders voet, nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is, opdat de mensch Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust. En hij weet eindelijk deze verklaring der Schrift voor te dragen in een helderen, levendigen, eenvoudigen stijl, die nooit droog is en menigmaal tintelt van vernuft.

Het is daarom ook eene goede gedachte van DS. LOS ge-

weest, om CALVIJN'S uitlegging van het eerste boek des Bijbels in de Nederlandsche taal over te zetten. Zijne commentaren op de boeken des Nieuwen Testaments zijn alle reeds in onze taal overgebracht. Maar de niet minder belangrijke verklaring van vele boeken des Ouden Testaments is voor hen, die geen Latijn verstaan, nog grootendeels ontoegankelijk. Alleen de uitlegging der Psalmen is in wijderen kring bekend. Na deze verdient echter zijne uitlegging van de boeken van Mozes en van Jesaja beter bekend te worden, en onder deze zeker weer het eerst en het meest de verklaring, welke CALVIJN van Genesis gaf.

CALVIJN maakte met deze verklaring van Genesis een aanvang in de maand Juli van het jaar 1550. In Augustus van het jaar 1554 zag zij het licht in het Latijn en ook in het Fransch. Deze uitgave was opgedragen aan de beide zonen van JOHAN FREDERIK VAN SAKSEN.

Eene nieuwe uitgave werd door CALVIJN zelf voor de pers gereed gemaakt in het jaar 1563, zoowel in het Fransch als in het Latijn. Deze verscheen in 1564 en werd in eene voorrede opgedragen aan den lateren HENDRIK IV VAN NAVARRE, die toen nog maar den leeftijd van tien jaren had bereikt.

Het is deze uitgave van 1564, welke opgenomen is in de Amsterdamsche editie van CALVIJN'S werken, in 1838 door THOLUCK afzonderlijk in het licht is gezonden en ook in het Corpus Reformatorum, deel 51, eene plaats heeft verkregen. Naar deze laatste uitgave is CALVIJN'S verklaring van Genesis door DS. LOS getrouwelijk in onze Nederlandsche taal overgezect.

Moge zijn arbeid velen tot nut verstrekken, de gave welke God in CALVIJN aan zijne kerken schonk, hooger doen waardeeren, en aan het recht verstand en gebruik der Heilige Schrift bevorderlijk zijn.

Kampen, Oct. 1898.

H. BAVINCK,
Theol. Dr. et Prof.